

بررسی رابطه ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی خیرین

عفت فیاض ذوالفقاری*

کارشناسی ارشد روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

جعفر نوری

دکترای روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه تربیت‌معلم مشهد، واحد شهید بهشتی، مشهد، ایران

چکیده

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۲۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۰/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۰۲

کلیدواژه‌ها:

ارزش‌های فردی

تصمیم‌گیری

معنای زندگی

هدف در زندگی

خیرین

پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی خیرین می‌پردازد. خیرین شهر مشهد به‌عنوان جامعه مورد مطالعه انتخاب شده‌اند. نوع تحقیق بنیادی و روش پژوهش توصیفی است. در این تحقیق از پرسشنامه‌های ارزش‌های شخصی شوارتز، سبک‌های تصمیم‌گیری اسکات و بروس و معنا و هدف در زندگی کرامباخ و ماهولیک استفاده گردید. برای نمونه آماری پس از جمع‌آوری ۱۴۸ پرسش‌نامه، آزمون کفایت حجم نمونه انجام شده که مناسب بودن تعداد نمونه را تأیید کرده است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و برای بررسی فرضیه‌های پژوهش از آمار استنباطی از آزمون همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیره با استفاده از نرم‌افزار SPSS-24 انجام گرفت. بر اساس نتایج بدست آمده تمامی فرضیه‌های اصلی و فرعی بیان شده تأیید شدند. یافته‌های پژوهش در فرضیه اصلی نشان داد بین ارزش‌های فردی و سبک‌های تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی رابطه معنادار وجود دارد. همچنین دو فرضیه فرعی این تحقیق نشان داد که بین ارزش‌های فردی (خودرهبی، هیجان‌خواهی، لذتجویی، موفقیت، قدرت، امنیت، همنوایی، سنت‌گرایی، خیرخواهی، جهان‌نگری) با معنا و هدف زندگی رابطه معنادار وجود دارد و نیز بین سبک‌های تصمیم‌گیری (عقلانی، شهودی، وابستگی، آنی، اجتنابی) با معنا و هدف در زندگی رابطه معنادار وجود دارد. بر این اساس می‌توان بیان کرد در ارزش‌های فردی که در معنا و هدفمندی زندگی تأثیر دارد و هرچه ارزش‌های فردی والاتر شوند به سمت ارزش‌های اجتماعی پیش می‌روند.

Copyright © The Authors. Published by Shandiz Institute of Higher Education

استناد به مقاله:

فیاض ذوالفقاری، عفت و نوری، جعفر (۱۴۰۲). بررسی رابطه ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی خیرین. کاوش‌های نوین در علوم محاسباتی و مدیریت رفتاری، ۱(۲)، ۹۳-۱۰۴.

<https://necsbm.shandiz.ac.ir>

 <https://doi.org/10.22034/necsbm.2024.429958.1034>

Openaccess

تکمیل بودن و مفید بودن حاصل می‌شود (به هو و همکاران^۱، ۲۰۱۰).

رفتار انسان از طرق مختلفی شکل می‌گیرد. یکی از این طریق ارزش‌هایی است که دارد. ارزش‌ها به‌عنوان چارچوب ارجاع عمل

۱. مقدمه

معنا در زندگی معمولاً به احساسی از یکپارچگی وجودی اشاره می‌کند که به دنبال پاسخ دادن به چیستی زندگی، پی بردن به هدف و دست یافتن به اهداف ارزنده و در نتیجه رسیدن به حس

^۱ Yee Ho et al

فردی و شخصی معنا رنگ‌باخته و بیشتر وجهه کیهانی و اجتماعی پیدا می‌کند که بقای بشر را مشروط به آن می‌داند. پترسون و سلینگمن^۵ (۲۰۰۴) معنا را به‌صورت هدفمندی در زندگی وصل کردن خود به چیزی بیرون و برتر از خویش تعریف می‌کنند. در اختیار داشتن معنا در زندگی، به این معناست که زندگی فرد «منسجم»^۶، حائز اهمیت و هدفمند است و حضور معنا برای کارکرد انسانی ضروری است.

برخی از روانشناسان مانند آلپورت^۷ (۱۹۴۵) و مازلو^۸ (۱۹۶۲) وجود معنا در زندگی را به‌عنوان مهم‌ترین عامل مؤثر بر کنش‌های روان‌شناختی مثبت می‌دانند. به نظر باتیانی و نترز^۹ (۲۰۱۴) معنا چیزی نیست که در خلأ شکل بگیرد. معنا در یک بستر شرایط عینی و ارتباطی و اجتماعی در درون فرد به وجود می‌آید. معنا را می‌توان به‌عنوان یک منبع روان‌شناختی مهم برای داشتن یک زندگی متعالی و مؤثر در نظر گرفت.

با وجود تعاریف مختلفی که از معنا داده می‌شود، در این مورد که معنادار بودن زندگی یک سازه تأثیرگذار روان‌شناختی است توافق نظر وجود دارد.

نتایج تحقیقات فوق نشان می‌دهد که آزمودنی‌هایی که زندگی برای آنان معنای بیشتری دارد، علائم افسردگی در آنان کمتر و سلامت روان در آنان بیشتر است و بین معنای زندگی و سلامت روان نیز رابطه معناداری وجود دارد. افراد نیاز دارند برای زندگی خود معنایی را پیدا کنند. اگر نتوانند این معنا را پیدا کنند، دچار خلأ وجودی می‌شوند که روزگار ما به‌شدت از این خلأ رنج می‌کشد و ما آن را به شکل افسردگی و وابستگی به داروهای روان‌گردان و خشونت می‌بینیم. معنا به عمل و اقدام نیاز دارد و باید به شکل مستمر آن را در درون ذهن بیابیم و پرورش دهیم. تحقیقات احمدی و همکاران (۱۳۹۴) نشان داد وجود معنا در زندگی از سازه‌های مهمی محسوب می‌شود که توان پیش‌بینی و تبیین بخشی از تغییرات افسردگی را به‌طور معناداری دارد.

معناداری زندگی و جایگاه اهمیت آن برای برخوردار بودن از یک زندگی خوب شاد امری انکارناپذیر و غیر کتمان است (کینگ و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۶)، رایف و سینگر^{۱۱} (۱۹۹۸) و لنت^{۱۲} (۲۰۰۴) بیان شده است که افزایش معناداری منجر به افزایش شادی و عواطف مثبت و رضایت از زندگی و کاهش هر دو یا یکی از این

نموده و در نتیجه رفتارهای ما را به روش‌های قابل پیش‌بینی شکل می‌دهند. ارزش‌ها، با نوع هدف‌هایی که ما برمی‌گزینیم مرتبط می‌باشند، هرچقدر ما این اهداف را جذاب بدانیم و این‌که چقدر برای رسیدن و دستیابی به آن‌ها تلاش نماییم، همگی از ارزش‌های ما ناشی می‌شوند. از طرفی، انسان امروزه با چالش‌های بیشتری نسبت به گذشته روبرو است. پاسخ به این چالش‌ها نیازمند داشتن شخصیت سالم، ارزش‌های درست و مهارت‌های تصمیم‌گیری، استدلال و قضاوت قوی است. این مهارت به افراد کمک می‌کند تا اعتماد به نفس و توانایی خود را در انتخاب‌های خوب و درستی که در معماهای اخلاقی روزانه خود با آن مواجه شوند، رشد دهند (اکلس و ویگفیلد^۱، ۲۰۰۲).

ارزش‌ها پایه‌ها و باورها و اعتقاداتی است که بر اساس آن‌ها زندگی خود را اداره می‌کنیم و برای رسیدن به سعادت، باید اهداف را با ارزش‌های خود هماهنگ کرد و بر اساس ارزش‌های خود تصمیم گرفت و اقدام کرد. امروزه با توجه به زندگی پیشرفته و گسترش ارتباطات اجتماعی و تکنولوژی و به تبع آن افزایش انتخاب‌ها، تصمیم‌گیری به‌عنوان یکی از پایه‌ای‌ترین مهارت‌های زندگی وقتی در جهت ارزش‌ها و اهداف باشد باعث پیشرفت فرد و جامعه می‌شود. بنابراین بررسی رابطه ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری با معنا و هدف زندگی به‌نظر ضروری می‌رسد.

با توجه به اهمیت معنا و هدف در زندگی و همچنین با در نظر گرفتن این‌که تاکنون تحقیقی پیرامون رابطه ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی مشاهده نشده است، در این تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال هستیم که آیا بین ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی رابطه وجود دارد؟

۲. مبانی نظری

طبق گفته ویکتور فرانکل^۲، پدیدآورنده معنادرمانی^۳ یک معنای واحد جهانی وجود ندارد و هرکس باید خودش معنای زندگی‌اش را بیابد، خواه از طریق دنبال نمودن اهداف ارزشمند، خواه گسترش احساس تداوم در زندگی (کلینگر^۴، ۱۹۷۱). به باور فرانکل معنای زندگی از انسانی به انسان دیگر و از روزی به روز دیگر و از ساعتی به ساعت دیگر متفاوت است. تعریف ارائه شده با وجود اینکه توسط یکی از پیشگامان این حوزه مطرح شده، بیشتر شبیه هدف است و جنبه فردی دارد، اما در اثری دیگری از وی جنبه

⁵ Peterson and Seligman

⁶ Impairment

⁷ Allport

⁸ Maslow

⁹ Batthyany and Netzer

¹⁰ King et al

¹¹ Ryff and Singer

¹² Lent

¹ Eccles and Wigfield

² Viktor Frankl

³ logotherapy (logo=meaning)

⁴ Klinger

کلینگر^۵، ۲۰۱۲). اهداف را باید بر اساس ارزش‌های خود تعیین کرد و سپس کارها و رفتارهای خود را با اهداف و ارزش‌های خود منطبق کرد و گرنه حتی با رسیدن به هدف، احساس سرزندگی^۶، موفقیت و حال خوب نخواهیم داشت.

در روان‌شناسی، ارزش‌ها^۷ همان باورها و اعتقاداتی هستند که ما را را به سمت زندگی بهتر و ارزشمندتر هدایت می‌کنند. باید اهداف خود را در راستای ارزش‌های خود، انتخاب کنیم تا بتوانیم راحت‌تر به آن‌ها برسیم. ارزش‌ها اعتقاداتی هستند که افراد برای معنی بخشیدن به زندگی خود از آن‌ها استفاده می‌کنند. از دیدگاه رشته روان‌شناسی اجتماعی، ارزش‌ها به‌تنهایی به گستره‌ای از نگرش‌ها دلالت دارند به زبان ساده عبارت است از قدر و قیمتی که انسان برای اندیشه‌ها و امور و اشیای پیرامون خود قائل هستند.

شوارتز^۸ (۱۹۹۴)، ارزش را به‌عنوان اهداف مطلوبی تعریف کرده است که هریک دارای اهمیت متفاوتی‌اند و به منزله اصول راهنما در زندگی افراد به کار می‌رود. سیکوچ و شوارتز^۹ (۲۰۱۸) بر این باور بودند که در تمام جهان و در هر فرهنگ و زمینه‌ای، ده ارزش اساسی وجود دارد که برای افراد اهمیت داشته و سایر ارزش‌ها، از این ارزش‌های ده‌گانه اساسی ریشه می‌گیرند. این ده مؤلفه عبارتند از خود رهبری (خود هدایت‌گری)؛ هیجان‌خواهی (تحرک)؛ لذت‌جویی؛ موفقیت (دستاورد)؛ قدرت؛ امنیت؛ همنوایی (انطباق)؛ سنت‌گرایی؛ خیرخواهی و جهان‌نگری (کلی‌نگری).

ارزش‌های فردی برای توصیف دسته‌بندی‌های فردی و اجتماعی و به‌منظور کشف روابط بین ارزشی و متغیرهای بنیادین و برای پیش‌بینی نگرش‌ها و رفتارهای روزمره افراد استفاده می‌شود. هریک از افراد ارزش‌های مختلفی را با درجه اهمیت متفاوتی دارند. ارزش‌ها معنا و چیستی زندگی ما را بیان می‌کنند. ارزش‌ها پایه‌هایی هستند که ما زندگی خود را بر اساس آن‌ها اداره می‌کنیم. برای سعادت واقعی، باید ارزش‌هایمان را به‌خوبی بشناسیم، زندگی‌مان را بر مبنای ارزش‌های درست و مثبت بسازیم، آن‌ها را هماهنگ و سازگار باهم انتخاب کنیم، آن‌ها را به‌درستی اولویت‌بندی کنیم و بر اساس ارزش‌های خود تصمیم بگیریم و اقدام کنیم. ارزش‌ها از آن‌جهت اهمیت دارند که هم محتوای هنجارهای اجتماعی را شکل می‌دهند و هم پایه ارزیابی فرد از پدیده‌های اطراف هستند و در واقع، تنظیم‌کننده رفتار انسانی در

دو، منجر به افزایش میزان اضطراب و افسردگی می‌گردند. بنابراین، معنا یکی از مجموعه متغیرهای مرتبط با رشد است که موجب فراهم کردن شرایطی می‌شود که منجر به افزایش عواطف مثبت به‌ویژه شادی و افزایش سلامت روانی می‌گردد. افرادی که معنای زندگی بیشتری را احساس می‌کنند، ادراک مثبت بیشتری از سلامت روان^۱ خود دارند. ریکا و جیاکینگ^۲ (۲۰۱۲) دریافتند دریافتند که معنا در زندگی با افزایش خشنودی، رضایت و کیفیت زندگی رابطه دارد. وونگ^۳ (۲۰۱۲) بیان می‌کند که شادی مؤلفه به ارث رسیده معنا است. وقتی امور خوب پیش می‌رود و مردم از انجام فعالیت‌های خوشایند و موفقیت‌آمیز خشنود هستند، وجود هیجان‌ها و عواطف مثبت برای ثبات سطوح بالایی از بهزیستی کفایت می‌کنند. اما هنگامی که افراد در زمان‌های خیلی سخت و شرایط طاقت‌فرسا قرار می‌گیرند، معنا بیشتر از هیجان‌های مثبت در حفظ سطوح بالایی از بهزیستی تأثیرگذار است. می‌توان گفت که معنای زندگی به‌طور مثبت با بهزیستی و روان‌شناختی مرتبط است و به‌عنوان یک عامل مؤثر در سلامت روانی محسوب می‌شود. تحقیق بشارت و همکاران (۱۳۹۷) حاکی از این است که توجه به معنای زندگی و ارتقای آن در زندگی دانشجویان سبب افزایش سطح سلامت روانی و کاهش بروز عواطف منفی و سطح درماندگی روان‌شناختی می‌شود. تحقیق اورنگ و همکاران (۱۳۹۷) بیانگر تفاوت معنادار در رشد فردی، زندگی هدفمند، ارتباط مثبت، پذیرش خود و وجود معنا در دوران سالمندی است. به نظر می‌رسد سن موجب افزایش معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی می‌شود. کوچکی‌نیا (۱۳۹۶) در تحقیقی نشان داد که ادراک خدا از جمله متغیرهای تاب‌آوری است اما این عامل با کمک متغیر معنای زندگی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده قوی برای متغیر تاب‌آوری باشد. دیدگاه و ادراک سالمندان نسبت به معنای زندگی چند بُعدی است و این عوامل در معنا بخشیدن به زندگی سالمندان نقش دارند.

هدف‌ها^۴، محرک‌های خارجی هستند که با تحریک انگیزه‌های انسانی، افراد را به سمت خود سوق می‌دهند و افراد سعی دارند با تلاش به آن دست پیدا کنند. در شرایط عادی افراد قادرند اهدافی را انتخاب و تعقیب نمایند که به زندگی آن‌ها معنا ببخشد و آن را رضایت‌بخش سازد و همین‌طور قادرند از اهدافی که منجر به آسیب‌های روان‌شناختی می‌گردد، اجتناب کنند (کوکس و

⁵ Cox and Klinger

⁶ Vitality

⁷ Values

⁸ Schwartz

⁹ Cieciuch and Schwartz

¹ Mental health

² Rebecca and Jiaqing,

³ Wong

⁴ purpose

در یک رفتار پیشگیرانه و به منظور حصول یک هدف یا ستاده خاص با حداقل ریسک ممکن است. تصمیم‌گیری، عبارت از مطالعه، شناسایی و انتخاب گزینه‌ها بر اساس ارزش‌ها و اولویت‌ها و توجیهات تصمیم‌گیرنده است. تصمیم‌گیری شامل چندین مرحله است، به این ترتیب که ابتدا باید به مشخص نمودن گزینه‌ها پرداخت و سپس بهترین گزینه را که هماهنگ با اهداف، نحوه زندگی، ارزش‌ها و خواسته‌های افراد است، برگزید (هریس^۳، ۱۹۹۸). می‌توان گفت که تصمیم‌سازی فرآیندی است آگاهانه و مبتنی بر خلاقیت و هوش انسانی که به مدد دانش و تجربه و بصیرت محقق می‌شود. ذهن انسان می‌تواند به هر چیزی که برایش قابل درک باشد و آن را باور داشته باشد، دست یابد. موفقیت یک انسان و حتی جامعه به چگونگی تصمیم‌گیری آن‌ها بستگی دارد. نه تنها موفقیت، بلکه سلامت یک فرد تابع تصمیم‌گیری‌های وی است. تصمیم‌گیری‌های اشتباه و بدون تفکر علاوه بر آسیب به فرد، آسیب‌های روانی-اجتماعی همچون اعتیاد، ایدز، بزهکاری، خشونت و... را نیز به دنبال دارد.

عوامل اصلی تصمیم‌گیری عبارتند از تشخیص مسئله، تشخیص راه‌حل‌های مربوطه، تشخیص و انتخاب بهترین راه‌حل. ویژگی مشترک در عوامل سه‌گانه تصمیم‌گیری همان شناخت و تشخیص است که ریشه در معرفت و سطح آگاهی تصمیم‌گیرنده در شرایط و تسلط او بر مسائل دارد. سبک تصمیم‌گیری^۴ افراد بیانگر الگوی عادت است که آن‌ها در هنگام تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار می‌دهند. به عبارت دیگر سبک تصمیم‌گیری هر فرد رویکرد شخصیتی او در درک و واکنش به وظیفه تصمیم‌گیری خود است. اسکات و بروس^۵ (۱۹۹۵) در مطالعات خود پیرامون سبک تصمیم‌گیری افراد و عوامل مؤثر بر آن بر ویژگی‌های درونی و تفاوت‌های فردی توجه بسیاری نموده و بر این اساس پنج سبک تصمیم‌گیری را تحت عنوان سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری ارائه نموده‌اند. این پنج سبک عبارتند از سبک تصمیم‌گیری عقلایی، شهودی، وابستگی، آنی و اجتنابی

کروسلی و هاگهوس^۶ (۲۰۰۵) به این نتیجه رسیدند که بین سبک سبک تصمیم‌گیری عقلایی و شهودی با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج بررسی *علیزاده و آزما* (۱۳۹۴) نشان داد که بین هوش عاطفی و سبک‌های تصمیم‌گیری عقلایی اجتنابی، آنی و وابستگی مدیران یک رابطه معنادار وجود دارد. بین هوش عاطفی و سبک‌های تصمیم‌گیری شهودی در این بررسی

اجتماع می‌باشند. اهمیت مطالعه ارزش‌های فردی در این است که به طور آشکار و یا ضمنی نگرش‌ها، طرز تلقی‌ها، هدف‌ها و روابط کاری افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. اینکه ما مجموعه مشخصی از ارزش‌های فردی برای خودمان داشته باشیم، بسیار مهم است. وقتی کارهای ما در زندگی با ارزش‌های فردی مان همسو و هماهنگ باشند، احساس رضایت می‌کنیم. ارزش‌های فردی از جهتی که مطمئن شویم اعمال و رفتارمان با اعتقاداتمان مطابقت دارند، مهم هستند.

تحقیق *یو و همکاران*^۱ (۲۰۱۶) نشان داد مجموعه‌ای از ارزش‌ها به صورت کلی مقدار قابل توجهی از واریانس معنای زندگی را در میان دانشجویان آسیایی تبار پیش‌بینی کرد. تحقیق *پاکیزه و همکاران* (۱۳۹۵) نشانگر این بود که بین اکثر ارزش‌های فردی و ابعاد تعالی شخصیت رابطه معناداری وجود دارد. تحقیق *قائدامینی و همکاران* (۱۴۰۰) نشان داد بین ارزش‌های فردی با مشارکت فرهنگی رابطه معنادار مثبت وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که ابعاد ارزش‌های فردی (قدرت، پیشرفت، لذت‌جویی، انگیزندگی، خودرهنمودی، جهان‌شمول‌نگری، خیرخواهی، سنت‌گرایی، همنوایی و ایمنی) با ابعاد مشارکت فرهنگی (صوتی و تصویری، کتاب و نشریات، میراث فرهنگی، زبان، هنرهای آئینی و نمایشی، فعالیت‌های ورزشی، فعالیت‌های مرتبط با سنت‌گرایی‌ها، هنرهای بصری و کتابخانه) رابطه معناداری دارد. تحقیق *نبوی‌زاده* (۱۳۹۰) بیانگر این است که بین ارزش‌های فردی کارکنان و اخلاق کاری آن‌ها رابطه‌ای مثبت وجود دارد که اگرچه این رابطه برای تمام ابعاد ارزش‌های فردی وجود ندارد و یا قدرت آن یکسان نیست اما با اطمینان می‌توان به ارزش‌هایی چون مطابقت، امنیت، خودراهبری و لذت‌جویی اشاره کرد که وجود آن‌ها در افراد سبب ارتقاء اخلاق کاری می‌شود. از دیگر نتایج این تحقیق عدم وجود تفاوت معنادار بین اخلاق کاری و ارزش‌های فردی کارکنان با جنسیت، سابقه و تحصیلات مختلف بود. *نجاتی کریم‌آباد* (۱۳۹۴) نشان داد ارزش‌های نوع‌دوستی بر تصمیم‌گیری اخلاقی تأثیر مثبت دارد. عزت‌نفس و آزادی تغییر ارزش‌ها بر تصمیم‌گیری اخلاقی همبستگی منفی دارد و تأثیر ارزش‌های سنتی بر تصمیم‌گیری اخلاقی رد می‌شود.

تصمیم‌گیری^۲ (حل مسئله) یک فرایند ذهنی است که در پرتو فرهنگ، ادراکات، اعتقادات و ارزش‌ها، نگرش‌ها، شخصیت، دانش و بینش فرد صورت می‌گیرد و این عوامل بر یکدیگر تأثیر متقابل دارند. تصمیم‌گیری انتخاب یک راهکار از میان دو یا چند گزینه

³ Harris

⁴ Decision making style

⁵ Scott and Bruce

⁶ Crossley and Highhouse

¹ Yu et al

² Decision making

ارزش‌های فردی شوارتز، سبک‌های تصمیم‌گیری اسکات و بروس و معنا و هدف در زندگی کرامباخ و ماهولیگ استفاده گردید. پرسش‌نامه ارزش‌های فردی شوارتز^۱ (فرخی، ۱۴۰۰) بر این اساس است که در تمام جهان و در هر فرهنگ و زمینه‌ای، ده ارزش اساسی و مهم وجود دارد که سایر ارزش‌ها، از این ارزش‌ها ریشه می‌گیرند. این ده مؤلفه عبارتند از (۱) خودهدایت‌گری^۲: به معنای تفکر و عمل مستقل، انتخاب کردن، خلق کردن و کاوش کردن است. از نیازهای اساسی کنترل و تسلط^۳ و از الزامات خودمختاری و استقلال است. (۲) تحرک^۴: به معنای هیجان، نوآوری و چالش در زندگی است. (۳) لذت‌گرایی^۵: به معنای احساس خشنودی از خویش است که همراه با رضایت‌مندی است. (۴) دستاورد^۶: به معنای حصول موفقیت‌های شخصی از طریق نشان دادن صلاحیت‌ها با توجه به معیارهای اجتماعی است. (۵) قدرت^۷: به معنای موقعیت و اعتبار اجتماعی، کنترل و نفوذ بر مردم و منابع است و شامل نیروی اجتماعی، تسلط و توانگری است. (۶) امنیت^۸: به معنای ایمنی، توازن، ثبات در اجتماع و روابط است. (۷) انطباق^۹: به معنای محدود کردن اقدامات، تمایلات و انگیزه‌هایی که احتمالاً باعث آشفتگی و آسیب رساندن به دیگران و یا هنجارها را نقض می‌کنند، می‌باشد. (۸) سنت^{۱۰}: به معنای احترام، تعهد، پذیرش آداب و رسوم و ایده‌هایی که سنت‌های فرهنگی-مذهبی ایجاد می‌کنند، می‌باشد. (۹) نیک‌خواهی^{۱۱}: به معنای حفظ و افزایش رفاه مردم می‌باشد. که از نیاز افراد برای پیوستگی و رفاه دیگران تأکید دارد. (۱۰) کلی‌نگری^{۱۲}: به معنای فهمیدن، قدردانی کردن، بُرداری و حمایت از رفاه مردم و طبیعت است.

سلسله‌مراتب ارزش‌های فردی به این شکل است که اولین گزینه‌های لیست، محوری‌ترین ارزش‌های هر فرد هستند و بهتر است به آن‌ها بیشتر توجه شود. شوارتز طی بیش از بیست سال مطالعه و پژوهش، ابزارهای مختلفی برای سنجش ابزارها طراحی نموده است که «تصویر ارزش‌ها» در سه فرم ۲۱، ۴۰ و ۵۸ سؤالی از

رابطه معنا دار بدست نیامد. هادی‌زاده مقدم و طهرانی (۱۳۸۷) در پژوهشی دریافته‌اند که بین سبک‌های تصمیم‌گیری عقلایی و شهودی رابطه معنی‌دار منفی، بین سبک تصمیم‌گیری عقلایی و اجتنابی و بین سبک تصمیم‌گیری شهودی و آنی رابطه معنی‌دار مثبت وجود دارد. همچنین بین سبک تصمیم‌گیری اجتنابی و هر یک از سبک‌های تصمیم‌گیری وابستگی و آنی در این بررسی رابطه معنی‌دار منفی به‌دست آمد. تحقیق ابوالقاسمی و همکاران (۱۳۹۵) در زنان با و بدون اختلال اضطراب فراگیر نشان داد که میانگین نمرات خودتنظیمی، سبک‌های تصمیم‌گیری شهودی و عقلانی و خودآگاهی هیجانی در افراد مبتلا به اختلال اضطراب فراگیر به‌طور معناداری کمتر از افراد عادی بود. همچنین میانگین نمرات سبک‌های تصمیم‌گیری اجتنابی و وابسته در افراد مبتلا به اختلال اضطراب فراگیر به‌طور معناداری از افراد عادی بیشتر بود، اما بین میانگین نمرات دو گروه در سبک تصمیم‌گیری آنی تفاوت معناداری مشاهده نشد.

۳. روش تحقیق

با توجه به هدف پژوهش که بررسی رابطه ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری با معنا و هدف زندگی در خیرین مرد و زن شهر مشهد است، پژوهش حاضر تحقیق بنیادی و از نوع پژوهش‌های توصیفی و از طرح‌های همبستگی از نوع تحلیل رگرسیون چندمتغیره است که نقش متغیرهای مستقل پیش‌بین یا مستقل (ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری) بر متغیر ملاک یا وابسته (معنا و هدف در زندگی) را بررسی می‌کند و امکان پیش‌بینی آن پدیده را بهتر از همبستگی تک متغیری فراهم می‌سازد.

جامعه آماری کلیه خیرین مرد و زن شهر مشهد سال ۱۴۰۲ بود. جهت اجرای پژوهش، با توضیح و بازگو کردن اهداف اجرای پژوهش و پرسش‌نامه‌ها، از آن‌ها درخواست شد تا پرسش‌نامه‌های مربوطه را با دقت و صداقت از طریق فضای مجازی و نیز قابل‌دسترس پاسخ و تکمیل نمایند. این پرسش‌نامه‌ها از طریق دفاتر خیریه و افراد در دسترس از طریق فضای مجازی یا غیرمجازی در اختیار اعضای جامعه پژوهش قرار گرفت. پرسش‌نامه‌ها از نیمه خرداد تا پایان تیرماه ۱۴۰۲ در جامعه هدف توزیع و جمع‌آوری گردید. پس از جمع‌آوری ۱۴۸ نمونه آماری، آزمون کفایت حجم نمونه انجام شد که نتایج نشان‌دهنده مناسب بودن این تعداد بوده است. پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها، داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS-24 و کارهای آماری پژوهش به‌وسیله این نرم‌افزار انجام گردید. در این تحقیق از پرسش‌نامه‌های استاندارد

¹ PVQ

² Self-direction

³ Control and mastery

⁴ Stimulation

⁵ Hedonism

⁶ Achievement

⁷ Power

⁸ Security

⁹ Conformity

¹⁰ Tradition

¹¹ Benevolence

¹² Universalism

۲) سبک تصمیم‌گیری شهودی^۴: این سبک، فرآیند ناخودآگاه تصمیم‌گیری است که در سایه تجربه‌های استنتاج شده به دست می‌آید. مبتنی بر احساسات و یادگیری ضمنی افراد است و الزاماً سوای تجزیه و تحلیل معقول عمل نمی‌کند، بلکه این دو مکمل یکدیگرند.

۳) سبک تصمیم‌گیری وابستگی^۳: پارکر و همکاران معتقدند که این سبک بیانگر عدم استقلال فکری و عملی تصمیم‌گیرنده و تکیه بر حمایت‌ها و راهنمایی‌های دیگران در هنگام اتخاذ تصمیم است (هادی‌زاده مقدم و طهرانی، ۱۳۸۷).

۴) سبک تصمیم‌گیری آنی^۴: سبک تصمیم‌گیری آنی بیانگر احساس اضطرار تصمیم‌گیرنده و یا تمایل وی به اخذ تصمیم نهایی در کوتاه‌ترین و سریع‌ترین زمان ممکن است (تانهولم^۵، ۲۰۰۴).

۵) سبک تصمیم‌گیری اجتنابی^۶: این سبک به معنی، به تعویق انداختن تصمیم‌گیری در هنگام مواجهه با مشکلات و طفره رفتن از واکنش نسبت به مسئله رخ داده شده است.

روایی پرسش‌نامه سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران توسط اسکات و بروس (۱۹۹۵) محاسبه گردید و ضریب پایایی آن را برای هریک از زیر مقیاس‌ها با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه نموده که در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱- ضریب پایایی پرسش‌نامه سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری

محاسبه‌شده توسط اسکات و بروس

مقیاس	سبک عقلانی	سبک شهودی	سبک وابستگی	سبک آنی	سبک اجتنابی
ضریب آلفا	٪۸۵	٪۸۴	٪۸۶	٪۹۴	٪۸۷

در تحقیقی با موضوع بررسی پایایی و روایی پرسش‌نامه سبک‌های تصمیم‌گیری در دانشجویان ایرانی که توسط اعراب‌شیبانی و زارع (۱۳۹۰) با استفاده از تحلیل گویه محاسبه گردید و نتایج حاکی از روایی بسیار خوب این پرسش‌نامه بود. پایایی این ابزار نیز با استفاده از آلفای کرونباخ برای هر یک از زیر مقیاس‌های این پرسش‌نامه محاسبه گردید.

پرسش‌نامه معنا و هدف در زندگی کرامباخ و ماهولینگ^۷ (چراغی و همکاران، ۱۳۸۷) دارای روایی محتوا می‌باشد زیرا مضمون آن بر اساس دیدگاه فرانکل درباره معنای زندگی ساخته شده است. ۲۰

بهترین آن‌ها هستند. سازگار با فرهنگ‌های گوناگون هستند و مطالعات متعدد داخلی و خارجی علاوه بر تأیید مدل (روایی)، پایایی مطلوبی نیز برای این ابزار گزارش کرده‌اند که از جمله می‌توان به **داریاپور (۱۳۸۶)** در مورد بررسی مدل اشاره نمود. با اجرای این پرسش‌نامه علاوه بر نمرات ارزش‌های ده‌گانه مدل شوارتز، ارزش‌های فردی آزمودنی بررسی و گزارش می‌شود.

در یک مطالعه که نتایج آن در سال ۲۰۱۲ منتشر شد، اعتبار و صحت پرسش‌نامه ارزش شخصی شوارتز مورد سنجش قرار گرفت و در ۸۲ کشور دنیا اجرا شد. **شوارتز (۱۹۹۴)**، ضریب آلفای کرونباخ را بین ٪۵۵ تا ٪۷۶ گزارش کرده‌اند همچنین ضریب اعتبار بازآزمایی در فاصله دو هفته بین ٪۶۶ تا ٪۸۴ به دست آمده است. روایی سازه این ابزار در مطالعه **سیسیوچ و شوارتز (۲۰۱۸)**، ساختار ده عامل اصلی و ۱۵ خرده مؤلفه را در دانشجویان لهستانی احراز کرد. روایی همگرایی این پرسش‌نامه با پرسش‌نامه ارزش‌های شخصی شوارتز نشان داد که بین عامل‌های هر پرسش‌نامه همبستگی مثبت معنادار وجود دارد.

در پژوهش مطالعه‌ای بر روی دانشجو معلمان شهر تهران (یوسفی و همکاران، ۱۴۰۰) ضریب کلی پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ ٪۹۱ و به روش آزمون - بازآزمون ٪۸۹ به دست آمد. همچنین ارتباط مثبت معنادار عامل‌های این پرسش‌نامه با پرسش‌نامه ارزش‌های عملی، روایی همگرایی مناسب پرسش‌نامه را تأیید و نشان داد این پرسش‌نامه دارای ویژگی‌های روان‌سنجی مناسبی جهت اندازه‌گیری ارزش‌های شخصی در گروه غیر بالینی برخوردار است.

پرسش‌نامه سبک‌های تصمیم‌گیری اسکات و بروس (۱۹۹۵) مشتمل بر ۲۵ سؤال با طیف لیکرت است. به‌منظور سنجش هر یک از سبک‌های تصمیم‌گیری در این پرسش‌نامه ۵ سؤال اختصاصی داده شده است.

۱) سبک تصمیم‌گیری عقلانی^۱: در این سبک تصمیم‌گیری فرد، از همه راه‌حل‌ها مطلع است و می‌داند که هر تصمیمی به چه نتیجه‌ای می‌انجامد و می‌تواند نتایج حاصله از تصمیم‌گیری را برحسب اولویت (بیش‌ترین نفع) مرتب و سازماندهی کند (تا با استفاده از یک استراتژی بهینه‌سازی حصول به اهداف را به حداکثر رساند. این سبک بیانگر تمایل تصمیم‌گیرنده به شناسایی تمامی راهکارهای ممکن، ارزیابی نتایج هر راهکار از تمامی جنبه‌های مختلف و در نهایت انتخاب راهکار بهینه و مطلوب توسط تصمیم‌گیرنده در هنگام مواجهه با شرایط تصمیم‌گیری می‌باشد.

² intuitive decision making style

³ dependent decision making style

⁴ pontaneous decision making style

⁵ Thunholm

⁶ Avoidant decision making style

⁷ Crumbaugh and Maholick

¹ Rational decision making style

تحصیلات دیپلم و کمتر داشته‌اند. میانگین و انحراف معیار آزمودنی‌ها در متغیرهای تحقیق در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار نمرات آزمودنی‌ها

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
ارزش‌های فردی	۱۴۸	۱۳۷/۶۲	۴/۸۷
سبک‌های تصمیم‌گیری	۱۴۸	۷۷/۳۱	۳/۳۴
معنا و هدف زندگی	۱۴۸	۹۳/۲۶	۳/۶۳

میانگین ارزش‌های فردی ۱۳۷/۶۲ با انحراف معیار ۴/۸۷ بیشتر از سبک‌های تصمیم‌گیری ۷۷/۳۱ با انحراف معیار ۳/۳۴ می‌باشد که نشانگر ارتباط بیشتر با معنا و هدف در زندگی می‌باشد.

در بخش آمار استنباطی، فرضیه‌های تحقیق با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده، تحلیل رگرسیون و ضریب همبستگی پیرسون بررسی می‌گردد. توزیع نرمال ویژگی‌هایی مانند تقارن در توزیع آماری داده‌ها را نشان می‌دهد، نرمال بودن یا نبودن داده‌ها، از آن جهت بااهمیت است که برخی از آزمون‌ها و نرم‌افزارها برای اجرا پیش‌شرط نرمال بودن داده‌ها را مطرح کرده‌اند. بهترین روش برای داده‌های طیف لیکرت و پرسش‌نامه بررسی چولگی و کشیدگی داده‌ها است. چولگی معیاری از تقارن یا عدم تقارن تابع توزیع می‌باشد. کشیدگی مثبت یعنی قله توزیع مورد نظر از توزیع نرمال بالاتر و کشیدگی منفی نشانه پایین‌تر بودن قله از توزیع نرمال است. در حالت کلی چنانچه چولگی و کشیدگی در بازه (۲، -۲) باشند داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند. در ادامه جدول ۳، نتایج نرمال بودن داده‌ها را نشان می‌دهد. بر اساس جدول ۳، توزیع آماری داده‌های جمع‌آوری شده نرمال است.

جدول ۳- نتایج بررسی نرمال بودن داده‌ها

متغیر	چولگی	کشیدگی	نتیجه
ارزش‌های شخصی	۰/۰۹۰	-۰/۲۷۵	نرمال است
سبک‌های تصمیم‌گیری	-۰/۲۴۹	۰/۰۹۲	نرمال است
معنا و هدف در زندگی	۰/۰۷۴	۰/۶۱۲	نرمال است

هم‌خط نبودن متغیرهای وابسته و مستقل یکی دیگر از فرض تحلیل رگرسیون را نشان می‌دهد که توسط دو شاخص تِلرانس و VIF بررسی می‌شود. در صورتی که مقادیر VIF کمتر از ۵ باشد فرض عدم هم‌خطی متغیرهای مستقل برقرار است.

جدول ۴- آزمون هم‌خطی بین متغیرهای مستقل و وابسته

معنا و هدف در زندگی	تِلرانس	VIF
ارزش‌های شخصی	۰/۴۶۲	۲/۱۶۵
سبک‌های تصمیم‌گیری	۰/۴۶۲	۲/۱۶۵

بر اساس جدول ۴ عدم هم‌خطی متغیرهای مستقل (کمتر از ۵) مورد تأیید است.

سؤال ۷ گزینه‌ای دارد و می‌تواند احساس خلأ وجودی یا معنا و هدف در زندگی را بسنجد. پایین‌ترین نمره ۲۰ و بالاترین نمره ۱۴۰ است که البته نمره ۱۴۰ اغراق‌آمیز است. این پرسش‌نامه توسط چراغی و همکاران (۱۳۸۷) به فارسی ترجمه و روی ۲۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه اصفهان اعتباریابی شده است. ضریب اعتبار این پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آمده است که نشان‌دهنده همسانی درونی نسبتاً بالای این پرسش‌نامه است.

برای بررسی روایی این پرسش‌نامه، میزان همبستگی نمرات آن با نمرات «مقیاس‌های رضایت از زندگی»، «سرزندگی» (رایان و دسی^۱، ۲۰۰۰) و عاطفه مثبت و منفی محاسبه شده است. بین نمرات پرسش‌نامه هدف در زندگی با نمرات مقیاس رضایت از زندگی و سرزندگی رابطه مثبت معناداری وجود داشت. زیر مقیاس‌های عاطفه منفی نیز همگی با نمرات پرسش‌نامه هدف در زندگی همبستگی منفی نشان دادند. تحلیل عاملی نشان داده که ساختار نظری پرسش‌نامه از یک عامل تشکیل شده است. همچنین در پژوهش فولادی و همکاران (۱۳۹۲) آلفای کرونباخ معادل ۰/۸۸ به دست آمده است.

۴. یافته‌ها

پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها، داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS-24 و کارهای آماری پژوهش به‌وسیله این نرم‌افزار انجام گردید. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار) استفاده گردید و به توصیف و تشریح ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان پرداخته می‌شود.

نمونه آماری ۱۴۸ نفر می‌باشد که توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان این‌گونه است: بیش از ۶۲ درصد زن و تقریباً ۳۸ درصد مرد بوده‌اند. از نظر سن، نزدیک به ۴۵ درصد در گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال بوده‌اند. تقریباً ۴۰ درصد در گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال بودند و سهم گروه سنی بالاتر از ۴۰ سال حدود ۱۴ درصد بوده است. در این تحقیق کمتر از ۲ درصد پاسخ‌دهندگان در گروه سنی کمتر از ۲۰ سال قرار داشتند. از نظر تحصیلات نزدیک به ۵۷ درصد پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات کاردانی و کارشناسی بوده‌اند. نزدیک به ۳۶ درصد تحصیلات کارشناسی ارشد و دکتری داشته‌اند و کمتر از ۸ درصد نیز

¹ Ryan and Deci

خیرین مرد و زن رابطه معنادار وجود دارد. برای بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۷- آزمون همبستگی پیرسون برای فرضیه فرعی اول

معنا و هدف زندگی	ابعاد ارزش‌های فردی
۰/۳۱۴*	خود رهبری
۰/۲۱۷*	هیجان خواهی
۰/۲۳۱*	لذت‌جویی
۰/۴۱۲**	موفقیت
۰/۱۳۶*	قدرت
۰/۰۳۸*	امنیت
۰/۱۱۲*	همنوایی
۰/۱۷۹*	سنت‌گرایی
۰/۴۱۲**	خیر خواهی
۰/۲۶۳*	جهان‌نگری

*اطمینان ۹۰ درصد- **اطمینان ۹۵ درصد

با توجه به جدول ۷، بین معنا و هدف زندگی با خود رهبری، امنیت، همنوایی، هیجان خواهی، لذت‌جویی، قدرت، سنت‌گرایی و جهان‌نگری، در سطح معناداری ۰/۰۵ رابطه معنادار وجود دارد. همچنین بین معنا و هدف زندگی با خیر خواهی و موفقیت در سطح معناداری ۰/۰۰۱ رابطه معنادار وجود دارد. لذا این فرضیه مورد تأیید است.

فرضیه فرعی دوم: بین ابعاد سبک‌های تصمیم‌گیری (سبک عقلانی، سبک شهودی، سبک وابستگی، سبک آنی و سبک اجتنابی) با معنا و هدف در زندگی خیرین مرد و زن رابطه معنادار وجود دارد. برای بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۸- آزمون همبستگی پیرسون برای فرضیه فرعی دوم

معنا و هدف زندگی	ابعاد سبک‌های تصمیم‌گیری
۰/۳۶۸*	سبک عقلانی
۰/۲۱۶*	سبک شهودی
-۰/۲۷۶*	سبک وابستگی
۰/۳۱۵*	سبک آنی
-۰/۱۹۶*	سبک اجتنابی

با توجه به جدول ۸ بین همه ابعاد سبک‌های تصمیم‌گیری با معنا و هدف زندگی در سطح معناداری ۰/۰۵ رابطه معنادار وجود دارد. رابطه سبک وابستگی و سبک اجتنابی با معنا و هدف در زندگی معکوس می‌باشد. لذا این فرضیه نیز مورد تأیید است.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

هدف کلی این تحقیق، بررسی رابطه ارزش‌های فردی و تصمیم‌گیری با معنا و هدف زندگی در خیرین مرد و زن شهر مشهد بود.

برای بررسی و تحلیل فرضیه‌های پژوهش از آمار استنباطی، ضریب همبستگی پیرسون و به‌منظور رد یا اثبات فرضیه‌های پژوهش از تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده گردید.

فرضیه اصلی: بین ارزش‌های فردی و سبک‌های تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی خیرین مرد و زن ارتباط معناداری وجود دارد. برای بررسی این فرضیه از آزمون رگرسیون گام‌به‌گام استفاده می‌کنیم. در این پژوهش، در مدل اول سبک‌های تصمیم‌گیری وارد معادله شد و در مدل دوم نیز سبک‌های تصمیم‌گیری و ارزش‌های فردی به‌صورت هم‌زمان وارد معادله شدند.

جدول ۵- خلاصه تحلیل رگرسیون

مدل	متغیر پیش‌بین	R	R ²	Adjusted R ²	F	P	Durbin-Watson
۱	سبک‌های تصمیم‌گیری	۰/۴۹۸	۰/۲۴۸	۰/۲۴۰	۳۲/۶۲۸	۰/۰۰۱	۱/۸۴۸
۲	ارزش‌های فردی	۰/۵۸۸	۰/۳۴۶	۰/۳۴۰	۲۳/۱۱۳	۰/۰۰۱	

با توجه به جدول ۵، سبک‌های تصمیم‌گیری به‌تنهایی ۲۴ درصد از واریانس معنا و هدف زندگی را تبیین می‌کند؛ اما با اضافه شدن متغیر ارزش‌های فردی به سبک‌های تصمیم‌گیری، این مقدار به ۳۴ درصد می‌رسد. در واقع ۳۴ درصد از معنا و هدف زندگی در خیرین و سبک‌های تصمیم‌گیری و ارزش‌های فردی آن‌ها تبیین می‌شود. همچنین با توجه به ستون معناداری، مقدار P کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و این مسئله نشان‌دهنده معنادار بودن تبیین نسبت واریانس‌ها است. آماره دوربین واتسون نیز نشان می‌دهد پیش‌فرض استقلال خطاها در متغیرهای تحقیق رعایت شده است.

جدول ۶- ضرایب رگرسیون متغیرهای مستقل

متغیرهای پیش‌بینی کننده	B	SE	Beta	t	P
ثابت معادله	۳۳/۳۲۵	۹/۴۴۲		۳/۵۳۰	۰/۰۰۱
سبک‌های تصمیم‌گیری	-۰/۲۸۳	۰/۰۴۹	۰/۴۹۸	-۶/۱۳۹	۰/۰۰۱
ارزش‌های فردی	۰/۱۳۸	۰/۰۶۵	۰/۲۳۴	۲/۱۱۲	۰/۰۰۱

با توجه به جدول ۶، با توجه به معنادار بودن رگرسیون، بین ارزش‌های فردی و سبک‌های تصمیم‌گیری با معنا و هدف زندگی در خیرین رابطه معنادار وجود دارد و فرضیه اصلی مورد تأیید است.

فرضیه فرعی اول: بین ابعاد ارزش‌های فردی (خود رهبری، هیجان خواهی، لذت‌جویی، موفقیت، قدرت، امنیت، همنوایی، سنت‌گرایی، خیر خواهی، جهان‌نگری) با معنا و هدف در زندگی

این پژوهش، سنت‌گرایی از ارزش‌های اصلی خیرین به شمار می‌آید زیرا انجام کار خیر یک سنت دارای پیشینه طولانی‌مدت در دین اسلام می‌باشد. خیرخواهی و جهان‌نگری از ارزش‌های اصلی خیرین می‌باشد که باعث می‌شود فرد خیر معنا و هدف زندگی خود را انجام امور خیریه قرار دهد.

هدف فرعی دوم این تحقیق بررسی رابطه سبک‌های تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی بود که با توجه به نتیجه آزمون همبستگی پیرسون، فرضیه فرعی دوم نیز مورد تأیید قرار گرفت. نتیجه بدست آمده از بررسی این فرضیه را می‌توان این‌گونه تبیین نمود که خیرینی که دارای اعتقادات مذهبی هستند (مخصوصاً اعتقاد به معاد و آخرت) معتقدند تصمیم آن‌ها به انجام کار خیر یک تصمیم عقلانی می‌باشد که در آن همه جوانب امر را در نظر گرفته‌اند. سبک تصمیم‌گیری شهودی به معنای تصمیم‌گیری به‌صورت ناخودآگاه بر اساس تجربه‌های گذشته است و در دین اسلام مسئله انجام کار خیر به‌قدری دیده شده است که هر فرد می‌تواند در لحظه‌ای به‌صورت شهودی تصمیم به انجام کار خیری (مانند کمک به یک نیازمند) بگیرد و این مسئله ناشی از درست بودن این تصمیم در ناخودآگاه انسان‌ها است. برای فردی که معنا و هدف زندگی خود را بر پایه امور خیریه بنا نهاده است، تصمیم‌گیری آنی در زمینه‌هایی که به معنا و هدف زندگی او مرتبط باشد عموماً کار سختی نیست، زیرا تصمیمی که همسو با معنا و هدف زندگی فرد باشد به‌راحتی اخذ می‌شود. سبک تصمیم‌گیری وابستگی و سبک اجتنابی با معنا و هدف زندگی دارای رابطه معکوس و منفی می‌باشد و این مسئله نشان می‌دهد که خیرین تصمیم‌گیری خود را وابسته به رهنمود دیگران و بدون استقلال فکری انجام نمی‌دهند. همچنین خیرین از تصمیم‌گیری اجتناب نمی‌کنند و نسبت به انجام هر امری تصمیم‌گیری کرده و به آن عمل می‌کنند. عموماً افرادی که سبک تصمیم‌گیری اجتنابی دارند از تصمیم‌گیری طفره می‌روند تا زیر بار مسئولیت تصمیم خود نباشند، اما افراد خیر مسئولیت‌پذیر هستند و در تصمیم‌گیری بهتر عمل می‌کنند.

ارزش‌های فردی می‌تواند سبک‌های تصمیم‌گیری و حتی معنا و هدف افراد را تحت تأثیر قرار دهد. این ارزش‌ها اغلب تحت یک برنامه فرهنگی بلندمدت در شخص نهادینه شده و شکل می‌گیرد. با این همه سرمایه‌گذاری بر روی این امر می‌تواند حتی سبک تصمیم‌گیری و در ادامه سبک زندگی افراد را تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین نیازمند برنامه‌ریزی حتی برای یک نسل است. ارزش‌هایی مانند احترام به قوانین راهنمایی و رانندگی نمونه‌ای واضح است

با توجه به نتیجه تحلیل رگرسیون انجام شده، فرضیه اصلی مورد تأیید قرار گرفت. با توجه به عدم مشاهده پیشینه پژوهشی در زمینه ارتباط بین ارزش‌های فردی و یا سبک‌های تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی، نتیجه بررسی این فرضیه را نمی‌توان با پژوهش‌های گذشته مقایسه نمود. در تبیین نتیجه بدست آمده می‌توان این‌گونه گفت که خیرین، عموماً افرادی هستند که با توجه به چارچوب‌های ذهنی خود و ارزش‌هایشان، تصمیم گرفته و در کار خیر شرکت می‌کنند. باید توجه داشت که در این پژوهش خیرین دیدگاه دینی به عمل خیر دارند، لذا ارزش‌ها و نوع تصمیم‌گیری آن‌ها برای انجام کار خیر از دین تأثیر می‌پذیرد. به‌گونه‌ای می‌توان گفت که معنا و هدف در زندگی خیرین، می‌تواند متمرکز بر اعتقاد به معاد و دنیایی دیگر باشد. عموماً انسان‌هایی که معنا و هدف زندگی خود را بر اساس اعتقادات مذهبی و دینی خود بنا می‌کنند، ارزش‌های مشخص‌تری نسبت به سایرین دارند و همچنین در تصمیم‌گیری خود نیز مصمم‌تر هستند. لذا سبک‌های تصمیم‌گیری خیرین وابسته به معنا و هدف زندگی آن‌ها بوده و همچنین معنا و هدف زندگی آن‌ها، ارزش‌های خاصی را برایشان ایجاد می‌کند. لذا رابطه بین ارزش‌های فردی و سبک‌های تصمیم‌گیری با معنا و هدف در زندگی خیرین قابل تبیین است.

هدف فرعی اول این پژوهش بررسی رابطه ابعاد ارزش‌های فردی با معنا و هدف در زندگی خیرین مرد و زن شهر مشهد بود که با توجه به آزمون همبستگی پیرسون، فرضیه فرعی اول مورد تأیید قرار گرفت. در تبیین نتیجه به دست آمده می‌توان مطرح نمود که با توجه به ویژگی‌های افراد خیر و با توجه به دیدگاه دینی خیرین مورد بررسی در این پژوهش، ابعاد ارزش‌های فردی می‌توانند با معنا و هدفی که خیرین برای کار خیر دارند، مرتبط باشد. فردی که معنا و هدف زندگی خود را با توجه به دیدگاهی مذهبی و دینی، انجام کار خیر در نظر گرفته است، دارای ارزش خودرهبی می‌باشد؛ زیرا اگر خیر اهل خودرهبی نباشد، تحت تأثیر رهبری دیگران می‌تواند به‌جای پرداختن به امور خیریه، به اموری غیر از کار خیر بپردازد. هیجان‌خواهی و لذت‌جویی نیز از ارزش‌های اصلی خیرین می‌باشد؛ زیرا بسیاری از خیرین معتقدند لذت و هیجان بی‌ظیروی در انجام امور خیر کسب می‌کنند و همچنین اعتقاد به معاد و دیدن اثر کار خیرشان در آخرت برایشان هیجان‌آور و لذت‌بخش است. موفقیت، قدرت، امنیت و همنوایی ارزش‌هایی است که خیر هم در درون خود دارد و هم سعی دارد برای دیگران ایجاد کند. با توجه به معنای دینی کار خیر در نظر خیرین

- استفاده از فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی که تأثیر زیادی بر سبک تصمیم‌گیری و رفتاری افراد دارد.
- آموزش و توجه به سبک‌های تصمیم‌گیری، حضوری و غیرحضوری و استفاده از وسایل ارتباط جمعی در سنین و مقاطع مختلف تحصیلی.

منابع

- ابوالقاسمی، عباس، خشونددنیای چماچایی، بهنام و کریمی یوسفی، سیده هاید (۱۳۹۵). مقایسه رفتار خودتنظیمی، خودآگاهی هیجانی و سبک‌های تصمیم‌گیری در زنان با و بدون اختلال اضطراب فراگیر. *مطالعات روانشناختی*، ۱۲(۴)، ۷-۲۶.
- احمدی، غلامرضا، براتی سده، فرید سهرابی، فرامرز و قادری، محمد (۱۳۹۴). بررسی نقش پیش‌بینی‌کنندگی معنای زندگی در افسردگی دانشجویان. *تعالی مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۴، ۸۹-۱۰۲.
- اعراب‌شیبانی، خدیجه و زارع، حسین (۱۳۹۰). بررسی پایایی و روایی پرسشنامه سبک‌های تصمیم‌گیری در دانشجویان ایرانی. *پژوهش‌های روانشناختی*، ۱۴(۲)، ۱۱۲-۱۲۵.
- اورنگ، سهیلا، اورنگ، طوبا، رامشینی، مریم و هاشمی زیدینی، هادی (۱۳۹۷). بررسی معنای زندگی و بهزیستی روانشناختی جوانان، بزرگسالان و سالمندان. *سالمند (مجله سالمندان ایران)*، ۱۳(۲)، ۱۸۲-۱۹۷.
- بشارت، محمدعلی، رضازاده، محمدرضا، غلامعلی‌لوانسانی، مسعود و محمدی، لیلیا (۱۳۹۷). نقش واسطه‌ای عواطف مثبت و منفی در رابطه بین معنای زندگی و سلامت روانی. *مجله روانشناسی*، ۲(۲)، ۳۷-۵۱.
- پاکیزه، علی، دهقانی، یوسف و بهزادفر، مریم (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین تعالی شخصیت و ارزش‌های فردی در دانشجویان. *فصلنامه روانشناسی*، ۲۰(۴)، ۴۳۹-۴۵۲.
- چراغی، مونا، عریضی سامانی، سید محمدرضا و فراهانی، حجت‌اله (۱۳۸۷). بررسی اعتبار، روایی، تحلیل عوامل و هنجاریابی پرسشنامه هدف در زندگی کرامباف و ماهولیک. *مجله روانشناسی*، ۱۲(۴)، ۳۹۶-۴۱۳.
- داریاپور، زهرا (۱۳۸۶). ساختار ارزشی و مناسبات نسلی. *پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه (جوان و مناسبات نسلی)*، ۱(۱)، ۱-۲۳.
- علیزاده، روح‌الله و آزما، فریدون (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین سبک‌های تصمیم‌گیری و هوش هیجانی مدیران. *چهارمین کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت و اولین کنفرانس کارآفرینی و نوآوری‌های باز*. <https://civilica.com/doc/476492>
- فرخی، ژیلا (۱۴۰۰). *پرسشنامه ارزش‌های فردی شوارتز (PVQ)*. پایگاه خبری روان‌شناسی و بهداشت روان. کد مطلب ۵۳۷۶۵.

که با برنامه می‌تواند به یک سبک رانندگی در طی یک نسل تبدیل شود. در ایران نمونه‌های موفق مانند فرهنگ‌سازی برای کمربند ایمنی وجود داشته است که قانونمند بودن و استفاده از کمربند ایمنی به‌عنوان یک ارزش شخصی تلقی شده است. حال از همین عوامل می‌توان در سایر امور فرهنگی و اجتماعی نیز بهره برد. یکی از این حوزه‌ها، خیریه‌ها و کمک به افزایش تمایل افراد به کار خیر است. به همین دلیل مطالعه رفتار و افکار خیرین دارای اهمیت است. اگر مسئولان بتوانند کمک به نیازمندان و حضور در برنامه خیرخواهانه را به‌عنوان یک ارزش فردی، درونی سازی کنند؛ تا حد زیادی می‌توان مشکل مشارکت افراد در فعالیت‌های خیرخواهانه را حل نمود.

با توجه به تأیید نقش ارزش‌های فردی در این تحقیق پیشنهاد می‌شود:

- بخش‌بندی افراد برای جلب نظر آنان نسبت به انجام فعالیت‌های خیرخواهانه و نیز توجه به جنبه‌ای از فعالیت خیر متناسب با ارزش‌های هر گروه.
 - تشکیل پوشش‌هایی با تفکرات مختلف برای جلب نظر افراد با ارزش‌های فردی مختلف.
 - تبدیل فعالیت‌های خیرخواهانه به ارزش فردی، نیازمند برنامه‌ریزی منسجم و درازمدت است.
 - بیان گزارش دقیق و شفاف از فعالیت‌های خیریه‌ها و تأثیر آن‌ها بر جنبه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و رفاهی افراد تحت پوشش در این مسیر بسیار کارا است.
 - دسته‌بندی فعالیت‌های خیرخواهانه و مشخص بودن منابع برای هر بخش و امکان فراهم کردن شرایط برای مشارکت در هر بخش مورد علاقه، نوعی احترام و مطابقت با ارزش‌های فردی است.
 - آموزش و توجه به ارزش‌های فردی از طرق مختلف حضوری و غیرحضوری و استفاده از وسایل ارتباط جمعی برای سنین مختلف.
- با توجه به تأیید نقش سبک‌های تصمیم‌گیری در این تحقیق پیشنهاد می‌شود:
- سبک‌های تصمیم‌گیری بر معنا و اهداف زندگی خیرین اثرگذار است، بنابراین برای مشارکت افراد باید به سبک‌های مختلف توجه و احترام گذاشت.
 - تسهیل در شرایط مشارکت افراد در فعالیت‌های خیرخواهانه مانند پرداخت حضوری، غیرحضوری، پرداخت از طریق آپ‌های موبایلی و یا سایر روش‌های پرداخت می‌تواند متناسب با هر سبک تصمیم‌گیری باشد.

- Meaning in Life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90, 179-196.
- Klinger, E. (1971). *Structure and functions of fantasy*. Wiley-Interscience.
- Lent, R.W. (2004). Toward a unifying theoretical and practical perspective on well-being and psychosocial adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 51, 482-509.
- Maslow, A. (1962). *Toward a psychology of being*. D Van Nostrand. <https://doi.org/10.1037/10793-000>
- Peterson, C. and Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. Oxford University Press; American Psychological Association.
- Rebecca, P. and Jiaqing, O. (2012). Association between caregiving 50 in an Asian sample: age as a moderator. *Journal of Social Indicators Research*. 108(3), 525-34.
- Ryan, R. M. and Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Ryff, C. D. and Singer, B. (1998). The contours of positive human health. *Psychological Inquiry*, 9(1), 1-28.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, 50(4), 19-45.
- Scott, S. G. and Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5), 818-831.
- Thunholm, P. (2004). Decision-Making Style: habit, style or both?. *Journal of Personality and Individual Differences*, 36, 932-933.
- Wigfield, A. and Eccles, J. S. (2002). *The development of competence beliefs, expectancies for success, and achievement values from childhood through adolescence*. In A. Wigfield & J. S. Eccles (Eds.), *Development of achievement motivation* (pp. 91-120)
- Wong, P. T. P (2012). *The human quest for meaning*. (2nd ed.). New York, NY: Routledge.
- Yee Ho, M., Cheung, F.M. and Cheung, S.F. (2010). The role of meaning in life and optimism in promoting well-being. *Personality and Individual Differences*, 48, 658-66.
- Yu, E. A., Edward, C.C. and Jackie, K.H.J (2016). Asian American culturally relevant values as predictors of meaning in life in Asian and European American College Students: physical disabilities: The role of meaning in life and depression. *The European Journal of counselling psychology*, 2(1), 79-99.
- فولادی، فائزه، اژه‌ای، جواد، غلامعلی لواسانی، مسعود، بزرگر کهنمویی، ساناز، و جلوانی، راضیه (۱۳۹۲). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر بهبود کیفیت زندگی زنان متأهل. *آموزش و ارزشیابی (علوم تربیتی)*، ۶(۲۱)، ۱۲۷-۱۴۱.
- قائدامینی هارونی، عباس، ابراهیم‌زاده دستجردی، رضا و صادقی، مهرداد (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین ارزش‌های فردی با مشارکت فرهنگی در شهروندان منطقه ۵ شهرداری تهران. *مجلات مطالعات جامعه‌شناسی*، پذیرش شده برای چاپ، https://journals.iau.ir/article_679695.html
- کوچکی نیا، معصومه (۱۳۹۶). *رابطه ادراک خدا و معنای زندگی با تاب‌آوری*. دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت.
- نبوی‌زاده، سیدمحمدحسن (۱۳۹۰). *بررسی رابطه بین ارزش‌های فردی کارکنان و اخلاق کاری*. دانشگاه پیام نور استان فارس.
- نجاتی کریم‌آباد، الناز (۱۳۹۴). تأثیر ارزش‌های فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی مدیران. *کنفرانس سالانه مدیریت و اقتصاد کسب‌وکار*. <https://elmnet.ir/doc/20505972-50107>
- هادی‌زاده مقدم، اکرم و طهرانی، مریم (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران در سازمان‌های دولتی. *نشریه مدیریت دولتی*، ۱(۱)، ۱۲۳-۱۳۸.
- یوسفی، نورالله، پیرخائفی، علیرضا و برجعلی، احمد (۱۴۰۰). ویژگی‌های روان‌سنجی (پایایی و روایی) پرسشنامه ارزش‌های عملی. *روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۱۹(۱)، ۱۳۱-۱۴۶.
- Allport, G. W. (1945). The psychology of participation. *Psychological Review*, 52(3), 117-132. <https://doi.org/10.1037/h0056704>
- Batthyany, A. and Russo-Netzer, P. (Eds.). (2014). *Meaning in positive and existential psychology*. Springer Science + Business Media.
- Cieciuch, J. and Schwartz, S. H. (2018). *Values and the human being*. In M. van Zomeren & J. F. Dovidio (Eds.), *The Oxford handbook of the human essence* (pp. 219-231). Oxford University Press.
- Cox, W. M. and Klinger, E. (2012). *Handbook of motivational counseling: Goal-based approaches to assessment and intervention with addiction and other problems*. John Wiley & Sons.
- Crossley, C. D. and Highhouse, S. (2005). Relation of job search and choice process with subsequent satisfaction. *Journal of Economic Psychology*, 26(2), 255-268.
- Eccles, J. S. and Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 109-132.
- Harris, R. (1998). *Introduction to Decision Making*. Virtual Salt. <http://www.virtualsalt.com/creboo-5.htm>
- King, L. A., Hicks J. A., Krull J. L. and Del Gaiso, A. K. (2006). Positive Affect and the Experience of

Examining the relationship between individual values and decision-making with meaning and purpose in the lives of the righteous

Effat Fayaz zolfaghari *

M.A in Psychology, Department of Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Jaafar Noori

Ph.D in Psychology, Department of Psychology, Mashhad Teacher training university. Shahid Beheshti branch, Mashhad, Iran.

Article History

Received: 11 December, 2023

Revised: 14 January, 2024

Accepted: 22 January, 2024

Keywords

Personal values,
decision making,
meaning of life,
purpose in life,
righteous

Abstract

The current research examines the relationship between personal values and decision-making with meaning and purpose in the lives of philanthropists. The philanthropists of Mashhad city have been chosen as the studied community. The type of research is fundamental and the research method is descriptive. In this research, the Schwartz personal values questionnaire, the Scott and Bruce decision-making styles, and the Crumbaugh and Maholick meaning and purpose in life were used. After collecting 148 questionnaires for sampling, a sample size adequacy test was conducted, confirming the adequacy of the sample size. Data analysis methods include descriptive statistics (frequency, mean, and standard deviation) and for testing research hypotheses, inferential statistics using Pearson correlation test and multiple regression analysis were performed using SPSS-24 software. Based on the results obtained, all main and sub-hypotheses were confirmed. The research findings in the main hypothesis showed a significant relationship between personal values and decision-making styles with meaning and purpose in life. Additionally, the two sub-hypotheses of this research indicated that there is a significant relationship between personal values (self-direction, stimulation, hedonism, achievement, power, security, conformity, tradition, benevolence, universalism) and meaning and purpose in life, and also between decision-making styles (rational, intuitive, dependent, spontaneous, avoidant) and meaning and purpose in life. Based on these findings, it can be stated that personal values influence meaningful and purposeful life, and the higher the personal values, the more they move towards social values.

Copyright © The Authors. Published by Shandiz Institute of Higher Education

How to cite this article:

Fayaz zolfaghari, E., & Noori, J. (2024). Examining the relationship between individual values and decision-making with meaning and purpose in the lives of the righteous. *Novel Explorations in Computational Science and Behavioral Management*, 1(2), 93-104.

 <https://doi.org/10.22034/necsbm.2024.429958.1034>

openaccess